

Den oversøiske udvandring fra Danmark 1840 – 1920

Ved Henning Bender

Hans foredrag kan også ses på <https://henningbender.dk> og på <https://udvandrerhistorie.dk>

Udvandrerarkivet blev samlet i Aalborg.

Det var Max Henius 1859 – 1935 der udvandrede til USA, han begyndte at samle udvandringshistorie i USA og han flyttede hele arkivet til Aalborg i Danmark, hvor Max oprindeligt kom fra, han er ophavet til Aalborg Spritfabrikker

De tal, som er opgjort, er ikke kun danskere, men også svenskere og slesviger som købte billet i Danmark.

Det Danske Udvandrerarkiv

Han nævner et eksempel med Roger Nielsen, som udvandrede fra Fredericia.

Beskrivelse til billedet er:

Portræt af Roger Nielsen

Født i Fredericia den 30/6 1888. Døde i København den 26/9 1963. Udvandrede i 1909 til Argentina, som bl.a. bager. 1911 til Californien som landmand og journalist, 1913 medredaktør af Den Danske Pioneer i Omaha, Nebraska. 1918 – 1924 presse attaché i Washington.

Prøv at se ind på henningbender.dk/biografier, som giver mange gode oplysninger.

Man begynder først at registrere effektivt efter 1868. Før dette tidspunkt var det sejlskibe man rejste med, efter 1868 begyndte man at rejse med dampskibe.

Herefter fortalte han om USA's historie, hvordan de forskellige stater

ganske langsomt blev samlet, bl.a. hvordan guldfundene i Californien, blev til en yderligere samling af landet, og til slut købte man Alaska af russerne.

Samlingen af USA blev grunden til den store udvandring fra Europa, den blev jo grunden til, at man skulle have mennesker til at bosætte sig i "de store tomme områder". Til at begynde med var de mest benyttede "veje" floderne. Der var ingen landeveje, så man var henvist til at gå på sine fødder over land eller krydse landjorden med studeband, eller hvis man havde penge nok, kunne man have heste eller muldyr til at trække sin vogn.

En del af dem, som fandt guld i Californien kom hjem igen og bosatte sig f.eks. i Fredericia.

Mange af de oplysninger vi har i dag kommer fra dagbøger, som udvandrerne skrev.

Der er mange, der påstår, at der var skibe, som afgik fra Sverige, men det er tankespind, der har ikke været udskibning fra Sverige. Det kan man bl.a. se, når man studere dagbøgerne.

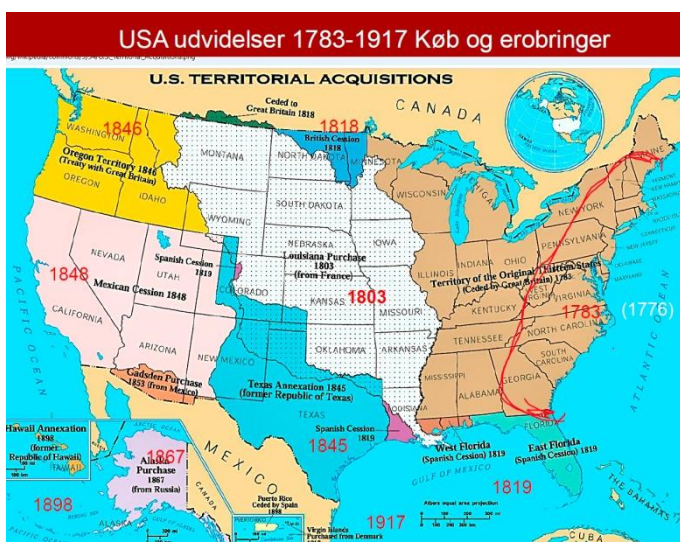
Den første bosættelse var i New Danmark.

Det var mormonerne, der var de første egentlige udvandrere, det skyldtes, at de var forfulgte. Det var John F. Forsgren og Peter Olsen Hansen, som var blandt de mest kendte mormoner.

Man fortalte, at det var gratis at rejse til Utah, men det viste sig hurtigt, at man skulle betale med korn og andre naturalier til mormonkirken, efter man var ankommet til Utah. Betalingen gik ind i den såkaldte "Evide Fond". Søger man på familysearch.org/search/collection/2365248, kan man finde en liste over, hvem der har betalt, og hvem der skylder penge til den "Evide Fond".

I perioden 1853 – 1854 er der mange, som udvandrede via Hamborg.

Der er mange, som stopper turen mod Utah i Iowa, en af grundene var måske, at der, skulle man krydse en stor flod

for at komme videre vest på. Så slap de jo også for at betale til fonden i Utah.

Det er egentlig en dansk mormon, som startede indianerkrigene. Det ved man fra dagbøgerne.

Der er en tabel, som viser, hvor mange mormoner som udvandrede holdt op imod det samlede antal udvandrere.

Kig f.eks. www.nps.gov/civilwar/soldiers-and-sailors-datase.htm

Danskerne er dem, der er flest af blandt de nordiske udvandrere i Utah. De norske og svenske udvandrere er mere samlet op mod den canadiske grænse.

Dem, som bliver fortalt om her, er navnlig udvandringen op til 1920, derefter er det Canada, der er det væsentligste område danskerne fortrækker.

1865 – 1870 er det tidspunkt, hvor man får en egentlig transportrevolution. I 1869 blev den transkontinentale jernbane bygget i USA.

Da man byggede jernbane blev 10 miles på hver side af jernbanen reserveret til nybyggere, de kunne gratis slå sig ned og bygge en "by".

På mange af de amerikanske liste er der fejl, man kan ikke altid se, hvilket køn de har, fordi dem der udfyldte listerne i USA, skrev, hvad de troede de hørte. Dvs. et dansk navn kunne blive til hvad som helst.

Der er på Henning Benders hjemmeside en oversigt over Danske Udvandrerkvivalier.

Stavdiagram over udvandrere viser, at de fleste er unge mænd i alderen 20 – 29 år. Da kun 1/3 var kvinder, er det klart, at mændene skulle finde sig kvinder derovre og det betyder igen, at en dansker måske finder en tysk pige, derfor er der mange blandede familier.

Der er helt tydeligt, at folk forlader Danmark, når det ikke går så godt, og når det samtidig går godt i USA. Når der så er lavkonjunktur i USA og der går godt i Danmark, så bliver man hjemme.

Når man kigger på kort med, hvor der er danske kirker er placeret passer det også med, hvor jernbanelinjerne kommer frem.

Amerikabådene lagde til ved Amalienborg, det var også i det kvarter billetekspeditionskontorerne lå.

Sidst i 1800 tallet blev alle skibe, der skulle sejle med emigranter kontrolleret bl.a. for sødygtighed. I mange år var det Thingvalla linjen, som besejlede USA, efterhånden blev linjen overtaget af DFDS.

På Rigsarkivet kan man finde bemandingslister og passagerlister for mange af skibene, der afgik fra København.

Man kan også finde lister med, hvor meget proviant, der var med ombord.

Der var tit passagerer med også på tilbagevejen, men det var ikke nær så mange ombord, når det gik den vej. Men hvis der var forlis, og lasten måske var

majsmel, når den blev våd, blev den meget tung, så gik skibet hurtigt ned. I listerne kan man netop også finde oplysninger om forlis.

Oplysningerne findes på Rigsarkivet under Københavns Politi, 3. Politinspektorat, Skibsekspeditioner vedrørende direkte oversøiske afgang 1868 til 1935.

I 1888 stødte Geiser og Tingvalla sammen ude ved New Foundland.

C.H. Hanson, som han kom til at hedder "over there" var:

Christian Herman Hansen = C.H.Hanson

Fredericia 1. juli 1842 – Chicago 15. maj 1915.

Afsejlede 16. marts 1861 fra Hamburg og Ankom 15. april 1861 til New York på barkskibet "Doctor Barth" af Aabenraa .

Tog job i New Jersey på et gartneri, lærte engelsk, og meldte sig som frivillig til 76. infanterikompagni

Fra New York i 1863 og nåede lige at deltage i Slaget ved Gettysburg 1-3. juli 1863

Udlært gravør 1866 og grundlagde firmaet C. H. Hanson og Co i Chicago

Lavede Håndværktøj, badges o.l.

Peter Sørensen Vig har skrevet en god bog, som kan findes på Danskernes historie online.

<https://slaegtsbibliotek.dk/2024/941198.pdf>

Det er en 5. generations Hanson, som nu ejer C. H. Hansons gravsted i USA. Prøv www.findagrave.com på den adresse findes mere end 250 millioner gravsteder.

Christian H. "Chris" Hanson, Birth 1 Jul 1842, Fredericia, Denmark.

Death 12 May 1914 (aged 71). Chicago, Cook County, Illinois, USA

Burial Rosehill Cemetery and Mausoleum Chicago, Cook County, Illinois, USA.

Der kommer et eksempel på en familie, der udvandrer fra Fredericia.

C. H. Hanson bliver gift med en fra familien Holm fra Fredericia.

Familien Winterlich udvandrer fra Fredericia og bliver bogholder hos C. H. Hanson, tjener han så meget, at han kan tage til Omaha, hvor han laver et firma, der reparerer lokomotiver.

Der kom flere eksempler på folk som udrejste fra Fredericia.

Ellis Island brænder og bliver genopbygget, de ældste lister er forholdsvis ringe, men det bliver bedre og bedre med tiden.

Det første danske Præsteseminarium bliver oprettet af P. S. Vig som var indre missionsk og Th. Helvig som var grundtvigiansk. De kunne ikke enes, så det går ikke godt.

Atlantic i Iowa er det sted, hvor de fleste købte billet til.

Elk Horn, Iowa er det kendte sted for danskere.

Tæt ved Elk Horn findes bl.a. John Wayne's fødested.

Dansk blev forbudt i skolerne i 1917, det skyldes, at man kom ind i 1. verdens krig, det var egentlig fordi, man ikke ville have tysk i skolerne, så gik det også ud over dansk.

Der er mange huse fra den gang, som efterhånden er forfaldet, f.eks. købmandsforretningen i Nysted Nebraska, som blev lukket i 1938.

Præsident hovederne på Mount Rushmore er lavet af en efterkommer til en dansk udvandrer.

Der findes desværre en hel del uafleverede billetter for udvandrere fra Fredericia, så tallet kan være noget større end det, man kan finde i udvandrerdata-basen.

Indtil 1. verdenskrig er der ca. 250.000, som udvandrede og hvis man tager dem med, der udvandrede til Canada op til 2. verdenskrig så er det ca. 500.000, som udvandrede.

